

Södertörns högskola
Institutionen för ekonomi och företagande
Företagsekonomi
Kandidatuppsats 10 poäng
Handledare: Åke Bertilsson
Vårterminen 2005

Bankkris & Reglering

– En studie av bankregleringens utveckling sedan 1990-talets bankkris

Författare:

Thomas Hernbäck

Abstract

Bankkrisen under det tidiga 1990-talet resulterade i en instabilitet i den Svenska ekonomin som gjorde det nödvändigt för regeringen att träda in med kraftiga åtgärder. Bakgrunden till denna kris kan bland annat spåras till den avreglering som genomfördes 1985 då taket på bankernas kreditexpansion togs bort. Detta arbete undersöker hur regleringen har utvecklats efter krisen samt hur effektiv denna utveckling är i förhindrandet av framtida kriser.

Den teoretiska utgångspunkten för arbetet är en undersökning som genomfördes strax efter krisens slut av Jonathan R. Macey som i fem principer beskriver hur en framtida reglering bör se ut. Dessutom utgör det nya regelverk som håller på att implementeras vid namn Basel II en del av teorin. Dessa teorier ställs mot resultatet av intervjuer som genomförts med en av de Svenska storbankerna samt Finansinspektionen. Resultatet av dessa intervjuer visar att det nya regelverket kommer att ha en stor inverkan på bankernas verksamhet samt i vissa drag återspeglar de principer som framförs av Macey.

De viktigaste slutsatserna i undersökningen är att den viktigaste förändringen i reglering kommer i och med Basel II:s nya metoder för att beräkna kapitaltäckning där man även tar hänsyn till den faktiska riskportfölj som bankerna innehar. Detta resulterar i att bankerna på ett nytt sätt kan kvantifiera sina risker och därmed i större utsträckning kan kontrollera och förebygga dem. Vidare så är den utveckling som skett och sker inom Finansinspektionen av avgörande betydelse för att tillsynsarbetet ska fungera som en stödfunktion för bankerna snarare än en belastning.

Nyckelord

- **Bankkris**
- **Basel II**
- **Riskkvantifiering**

Innehållsförteckning

1	Ordlista	5
2	Inledning	6
2.1	Problembakgrund.....	6
2.2	Problemformulering.....	9
2.3	Syfte.....	9
2.4	Tidigare forskning	9
2.5	Avgränsningar	9
2.6	Disposition	10
3	Metod.....	11
3.1	Datainsamling.....	11
3.1.1	Litteraturstudie.....	11
3.1.2	Intervjuer	12
3.2	Population & Urval.....	13
3.3	Metodkritik.....	13
4	Svensk Lagstiftning	14
4.1	Lagstiftningen.....	14
4.2	Basel-kommittén.....	15
4.3	Basel I	15
5	Teori	16
5.1	Teoretisk referensram	16
5.2	Principer	16
5.2.1	Banker är inte unika	17
5.2.2	Ersätt garantin med inlåningsförsäkring	17
5.2.3	Konsolidering i bankväsendet	17
5.2.4	Rättvis reglering.....	18
5.2.5	Internalisera kostnaderna.....	18
5.3	Basel II.....	18
5.4	Teorikritik	19
6	Resultat	20
6.1	Intervjuer	20
6.1.1	Intervju IP-1.....	20
6.1.2	Intervju Eric Wolrath	23
7	Analys.....	27
7.1	Banker är inte unika.....	27
7.2	Ersätt garantin med inlåningsförsäkring.....	28
7.3	Konsolidering i bankväsendet	28
7.4	Rättvis reglering	29
7.5	Internalisera kostnaderna	30
7.6	Framtida kriser	31
7.7	Basel II.....	32
8	Slutsatser.....	33
8.1	Principer	33

Bankkras & Regelring

– En studie av bankregleringens utveckling sedan 1990-talets bankkras

---

8.1.1 Banker är inte unika	33
8.1.2 Ersätt garantin med inlåningsförsäkring	33
8.1.3 Konsolidering i bankväsendet	34
8.1.4 Rättvis reglering.....	34
8.1.5 Internalisera kostnaderna.....	34
8.2 Framtida kriser	35
8.3 Basel II	35
8.4 Övergripande slutsatser.....	36
9 Källförteckning	38
9.1 Litteratur.....	38
9.2 Internet	38
9.4 Muntliga källor	39
9.5 Övrigt	39

1 Ordlista

BIS – Bank of International Settlements.

SNS - Studieförbundet Näringsliv & Samhälle

Baselkommittén – En internationell kommitté som formulerar riktlinjer och allmänna regelverk.

Basel I – Regelverk från Baselkommittén som släpptes 1988 rörande främst kreditrisk och kapitaltäckning.

Basel II – Nytt regelverk från Baselkommittén som presenterades 2003 och ska implementeras enligt plan 1jan 2007.

FI – Finansinspektionen. Svensk myndighet som övervakar den Svenska finansmarknaden.

Kapitaltäckningsgrad – Kapitalbas i förhållande till riskvägda förbindelser.

Kapitalbas - summan av primärt kapital och supplementärt kapital.

Kreditrisk – Risken för förlust på grund av att en kredit inte fullgörs.

SFS – Svensk författningssamling

Moral-hazard – Att en bank får incitament att öka sitt risktagande genom t.ex. en statlig garanti.

Insättargaranti – En försäkring som garanterar privata sparares inlåning till banken upp till ett visst belopp.

Generell garanti – 1993 utfärdades en generell garanti av staten som garanterade att allt det kapital som lånats ut till bankerna skulle betalas tillbaks.

2 Inledning

I det här kapitlet beskrivs bakgrunden till arbetet, problemformulering, syfte, tidigare forskning samt avgränsningar.

2.1 Problembakgrund

Företag har i olika situationer stora behov av att göra investeringar utan att de själva har tillgång till nödvändigt kapital. Detta har gett upphov till en alltjämt växande kreditmarknad där bolåneinstitut, riskkapitalbolag och banker figurerar. De mest framträdande av dessa är banker vilkas verksamhet enligt Jonathan R. Macey (1994, s.12) definieras som:

”ett företag som på en och samma gång (1) ingår kontrakt som ger upphov till skulder i form av inlåning och innehåller villkor som stadgar att insatta medel skall göras tillgängliga för insättaren då denne så begär, och (2) ger lån vilka i allmänhet betraktas som relativt illikvida, på kapitalmarknaden icke säljbara, investeringar som i företagets bokföring noteras som tillgångar snarare än flyttas ut ur den egna balansräkningen genom värdepapperisering.”

Det är dessa som utgör grunden i en bank och det som särskiljer dem från andra aktörer på kreditmarknaden. Utöver ovannämnda verksamheter sysslar dock banker även med värdepappershandel, valutahandel, mm.

Den första punkten i definitionen ovan innebär att privatpersoner och företag kan låna ut sina resurser till banker och när som helst begära att få tillgång till dessa resurser. I och med att en bank har denna rättighet så tillkommer även att bankerna har helt andra krav på sin verksamhet i form av bankrörelselagen (SFS 1987:617). Där finns regler som är till för att skydda spararnas resurser genom att bl.a. kontrollera hur bankernas kreditgivning får gå till.

Under det tidiga 1990-talet var det dock något i denna stabila, välkontrollerade miljö som inte riktigt stod rätt till. Efter att bankväsendet avreglerats 1985 i den s.k. Novemberrevolutionen¹ skedde en kreditexpansion av sällan skådat slag då bankerna ohejdat gav lån och den privata sektorn lika ohejdat tog emot dem. Den förre riksbankschefen Urban Bäckström angav 1999 i ett tal på högskolan i Jönköping att:

”Efter avregleringen av kredit- och valutamarknaderna på 1980-talet skedde en stark kreditexpansion och en snabb uppgång av priser på olika typer av tillgångar, som t.ex. aktier och fastigheter. Under loppet av fem år steg den privata sektorns skuldsättning från 100 till 150 procent av BNP”

Detta innebär att den privata sektorn ökade belåningen på sina tillgångar med 50% under en kortare period. Under slutet av 80-talet och en bit in på 90-talet fortsatte utlåningen med fastigheter och aktier som säkerhet. Men precis som IT-bubblan i senare år, sprack även den bubbla av konstant tillväxt och värdeökning inom fastighetsbranschen som i åratal använts som garanti för att bankerna skulle få tillbaka sina utlånade resurser. Resultatet av detta blev *”en dramatisk nedgång i värdet på kommersiella fastigheter och bostäder”* (Macey, 1994 s.43). Detta medförde i sin tur att bankernas säkerheter inte längre var i närheten av att täcka de summor som lånats ut. Enbart fastighetskraschen räcker dock inte för att förklara den omfattande kris som uppstod inom det Svenska bankväsendet. Macey identifierar fyra bakomliggande orsaker men säger samtidigt att dessa på intet sätt är heltäckande:

- 1/ Avregleringen 1985 som dramatiskt ökade utlåningstakten.
- 2/ En dramatisk nedgång i värdet på kommersiella fastigheter och bostäder.
- 3/ Förändringar i skattesystemet som uppmuntrade amorteringar.

---

¹ Novemberrevolutionen innebar att det tidigare uppsatta taket på hur mycket bankerna fick öka sin kreditvolym togs bort helt av riksbanken. Lars Wohlin i Ekonomisk Debatt nr 1/98

4/ Det misslyckade försöket att hålla uppe värdet på den Svenska kronan vilket medförde extremt höga räntor. (Macey, 1994 s.43)

Situationen urartade under början av 90-talet tills i stort sett alla banker hade stora finansiella problem och staten var tvungen att ingripa. Man började med att utfärda en generell garanti som garanterade återbetalning av alla fordringar på de Svenska bankerna. Därefter tillsatte man en ny myndighet, Bankakuten, som skulle bistå bankerna med ekonomiskt stöd om dessa underkastade sig en extern granskning av verksamheten. (Hantering av bankkriser – Förslag till nytt regelverk, Staffan Viotti 2000)

För att få en uppfattning om omfattningen av bankkrisens konsekvenser för den Svenska ekonomin kan man vända sig till en nyligen genomförd IMF² undersökning. Resultatet av den undersökningen är att den grundläggande orsaken för att Sverige har sjunkit från en andra plats till en 17e plats i IMF:s välfärdsranking (BNP/Capita) är just bankkrisen under det tidiga 90-talet. (Eurosclerosis or Financial Collapse: Why Did Swedish Incomes Fall Behind? February 1, 2005)

Under 90-talet genomfördes ett antal studier över krisen med fokus både på bakomliggande faktorer samt vad som faktiskt bör göras för att kunna undvika liknande mardrömsscenarier i framtiden. Bankerna utgör trots allt en hörnsten i vårt lands ekonomi.

”För att ett modernt samhälle ska fungera måste privatpersoner och företag kunna lita på att deras pengar är säkra hos banken” (Garmer & Kyllenius 2004, s.59)

---

² IMF – International Monetary Fund är en global ekonomisk organisation som arbetar för bl.a. globalt samarbete och en finansiell stabilitet.

2.2 Problemformulering

Vilka åtgärder har vidtagits av bankerna själva och av staten för att undvika uppkomsten av en ny bankkras i framtiden?

2.3 Syfte

Syftet med uppsatsen är att undersöka hur regleringen av banker har utvecklats sedan bankkrasen under 90-talet samt hur effektiv denna reglering är i förhindrandet av nya kriser.

2.4 Tidigare forskning

Även om det finns mängder med material angående både den Svenska bankkrasen och riskhantering inom bankväsendet i allmänhet så har jag ännu inte hittat något nyligen publicerat material som sammanlänkar dessa utifrån ett modernt perspektiv. Det finns dock litteratur av en mer global natur som analyserar dagens nya regleringar i relation till tidigare bankkras. Ett exempel på detta är Gup, B E. *The new Basel accord*, 2004 som tar upp frågan ur ett Amerikanskt perspektiv.

2.5 Avgränsningar

På grund av tidsbegränsningar avstår jag helt från att göra en egen bedömning av bankkrasen samt dess konsekvenser. Istället utgår jag helt ifrån den undersökning som presenteras i teorikapitlet. Dessutom fokuserar studien på det Svenska bankväsendet även om delar av arbetet berör internationella regelverk.

2.6 Disposition

Härnäst, i kapitel tre kommer jag att beskriva hur jag gick till väga för att genomföra min undersökning samt hur jag samlade in nödvändig information. I kapitel fyra kommer jag att redogöra för en del av den svenska lagstiftningen som finns idag samt dess ursprung. Därefter kommer de teorier som utgör underlag för undersökningen att presenteras och motiveras. I kapitel sex kommer de intervjuer som genomförts att presenteras i sammanfattat format. I kapitel sju kommer jag sedan att analysera den information jag fått in genom att relatera den till teorin i kapitel fem. Utifrån analysen försöker jag sedan dra slutsatser kopplade syfte och problemformulering.

3 Metod

I det här kapitlet kommer jag att redovisa hur arbetet med uppsatsen varit upplagt samt kritik mot utförandet.

3.1 Datainsamling

För att få en ökad förståelse för problemområdet genomförde jag en omfattande datainsamling rörande bankbranschen. Insamlingen genomfördes i form av litteraturstudie och intervjuer med tre målområden i åtanke:

- Den Svenska bankbranschen
- Den Svenska bankkrisen
- Reglering inom bankbranschen

3.1.1 Litteraturstudie

Den inledande litteraturstudien fokuserade på att skapa en teoretisk kunskap om problemområdet. Jag ansåg att för att kunna sätta mig in i problemområdet krävdes en mer omfattande förståelse för hur bankbranschen är uppbyggd samt vad som styr den. Genom att sedan koppla denna kunskap till den kris som uppstod under 1990-talet kunde jag bättre förstå de argument som framförs i teorin. Litteraturmaterialet har bestått av böcker, artiklar, Internetsidor och tidigare uppsatser. En del av detta har jag funnit genom att söka i databaser som Econlit och Affärsdata där jag använt sökord som ”bank”, ”kris” och ”risk”.

3.1.2 Intervjuer

För att få ett färskt perspektiv på uppsatsområdet vände jag mig till en av de storbanker som är verksamma i Sverige idag. Jag vände mig även till ett reglerande organ, Finansinspektionen. Som underlag till intervjuerna använde jag framförallt de fem principer som presenteras i teori kapitlet. Detta eftersom intervjuernas syfte var att få en djupare insikt i om dessa principer anammats i dagens verksamhet.

Eftersom problemområdet samt frågorna jag ville ställa var komplexa genomförde jag intervjuerna i form av personliga möten. Genom att ha en öppen dialog i diskussionsform med förberedda frågor som stöd fick jag möjlighet att till fullo dra nytta av den kunskap som intervjupersonerna besitter.

För att på bästa sätt ta till vara på intervjuresultaten spelade jag in intervjuerna med intervjupersonens medgivande för att i efterhand kunna gå igenom dem i lugn och ro. Efter att ha sammanfattat intervjuerna skickade jag noteringarna till respektive intervjuperson för att få materialet bekräftat. Detta för att undvika missförstånd i tolkningen samt för att säkerställa att något känsligt material inte fanns med. Vilken bank samt kontaktperson på banken som intervjuades kommer på begäran att hållas anonymt för att undvika att eventuellt känslig information blir tillgänglig.

Resultatet av intervjuerna kommer att presenteras i resultatkapitlet i en sammanfattad version. Intervjuerna i sin helhet kommer dock inte att finnas tillgängliga. I sammanfattningen har jag tagit ut de delar av intervjun som är av största intresse för läsaren och problemområdet. Den kommer att vara uppdelad i de olika teman som intervjufrågorna tog upp:

- Konkurrens
- Regelring
- Tillsyn
- Kriser
- Basel II

3.2 Population & Urval

Population definieras av Holme och Solvang som ”samtliga de enheter som man önskar få upplysning om” (Holme, I.M & Solvang, B, 1991 s 185). I mitt fall ville jag få information angående ett flertal sammanlänkade områden inom bankväsendet samt av en strategisk snarare än operationell natur. Dessutom ansåg jag att det var av betydelse att få två perspektiv på området varvid jag bestämde mig för att ta kontakt med både bank och reglerare.

3.3 Metodkritik

När man genomför en kvalitativ studie ingår ofta få personer i undersökningen och i det här fallet genomfördes endast två intervjuer varav enbart en var på en bank. Detta kan ge ett resultat som inte är helt representativt för den delen av populationen. Faktorer som dock talar mot detta är att båda intervjupersonerna var mycket kompetenta och spelar en central roll inom de områden för vilka de intervjuades. Vidare var frågornas utformning inte bankspecifika utan av en mer generell natur samt utförda i en mycket givande diskussionsform vilket bör ha motverkat eventuella variationer bankerna emellan.

Eftersom Intervjuerna i stort utgick från vald teoretisk referensram finns det även en risk för att intervjupersonerna blivit styrda i en viss riktning. Min förhoppning är att den diskussionsform intervjuerna antagit motverkat detta i tillräcklig utsträckning.

4 Svensk Lagstiftning

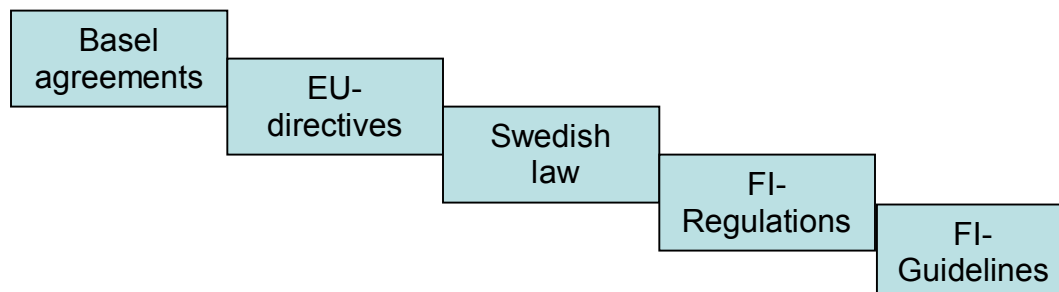
I det här kapitlet kommer jag att beskriva delar av den lagstiftning samt lagstiftande organ som finns och påverkar Sverige.

4.1 Lagstiftningen

Det finns främst tre större aktörer som påverkar den Svenska finansmarknadens reglering. Den första är en Svensk myndighet, Finansinspektionen (FI), som arbetar nära bankerna och vars uppgift är att bibehålla stabiliteten i finansmarknaden samt att verka som ett konsumentskydd. FI har ett bemyndigande att skriva föreskrifter som är bindande samt allmänna råd som bör följas men inte är bindande i teorin.

Den andra aktören är den lagstiftande instansen i Sverige som formulerar de lagar som FI utgår från i sina tolkningar av lagen.

Den tredje aktören är numer den Europeiska Unionen (EU) vars regelverk är bindande för Sverige som medlem. EU:s regler bygger dock i stort på vad som utarbetas inom en internationell kommitté, Basel-kommittén.(Eric Wolrath – FI)

4.2 Basel-kommittén

Basel kommittén bildades 1974 som ett samarbete mellan 10 länder med syfte att reglering och tillsyn av banker på ett internationellt plan. Bildandet skedde till följd av att den Tyska banken Bankhaus Herstatt gick i konkurs vilket störde de internationella valuta och bankmarknaderna. Sedan dess arbetar man med att ta fram generella standarder som individuella länder sedan kan anpassa till sitt eget system.

4.3 Basel I

Det första större regelverk som kommittén arbetade fram var 1988 års Basel I som tog upp problemet med att länder ställde olika krav på bankernas kapitalkrav, dvs. hur mycket kapital som bankerna måste ha i reserv för att täcka oväntade händelser. För att motverka dissonans i konkurrensen på de internationella marknaderna satte kommittén upp en standard baserad huvudsakligen på kreditrisk vilket anses vara den största källa till risk som bankerna har. (www.bis.org)

I Sverige har detta regelverk översatts i bankrörelselagen:

Lag (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag, 2 kap. Kapitalkrav och kapitalbas.

1. Ett institut skall vid varje tidpunkt ha en kapitalbas som motsvarar summan av kapitalbaserna för kreditrisker enligt 2 § och för marknadsrisker enligt 3 och 4 §§.

2. § För att uppfylla kapitalkravet för kreditrisker skall institutet ha en kapitalbas, beräknad enligt 6 och 7 §§, som motsvarar minst 8 % av värdet av institutets tillgångar och åtaganden beräknat enligt 3 kap. 1 §. (www.notisum.se)

5 Teori

I detta kapitel kommer jag att presentera de teorier som jag valt att utgå ifrån i arbetet med uppsatsen.

5.1 Teoretisk referensram

Denna uppsats bygger på de principer om reglering som presenteras i ”Svenskt bankväsendes framtida reglering och utveckling”, skriven av Jonathan R. Macey. Boken är en publikation av en av SNS beställd undersökning med syftet att undersöka huruvida ökad reglering kan förhindra framtida krissituationer. Valet av denna teori beror mycket på att studien utfördes strax efter bankkrisens slut och därför ger ett samtida perspektiv på bankreglering samt framtida utveckling.

Dessutom kommer det nya regelverk som håller på att implementeras idag att beskrivas kort. Detta regelverk är intressant då det kommer att ha stor inverkan på den framtida regleringen vad gäller riskhantering.

5.2 Principer

Nedan kommer de principer för reglering av bankbranschen som Macey kom fram till i sin undersökning att presenteras. Återgivningen är dock inte komplett utan jag har tagit ut det som tyckts mig vara väsentligt för uppsatsen.

5.2.1 Banker är inte unika

Här argumenterar Macey mot att banker särbehandlas på marknaden genom implicita skydd från staten vilket ger ett ökat incitament till aktieägare att ta risker. I framtiden bör bankerna vara utsatta för de normala marknadskrafter som finns på en öppen marknad. Är en bank konkursmässig skall den inte subventioneras av staten utan tillåtas gå omkull. Allmän rättvisa i regleringar bör gälla, både till bankernas fördel och till deras nackdel.

5.2.2 Ersätt garantin med inlåningsförsäkring

I denna punkt angriper Macey den generella garantin som beskrevs i 3.1.2 Krisens uppkomst. Han anser att även om garantin kan ha varit berättigad under krisåren bör den nu snarast avskaffas för att undvika ”moral-hazard”-problem³. Istället borde man införa en inlåningsförsäkring vilket skulle sätta ett tydligt tak på statens ansvar gentemot en bank som får problem. Detta skulle återinföra marknadsdisciplin och ge bankerna incitament att begränsa sitt risktagande.

5.2.3 Konsolidering i bankväsendet

Här redogör Macey för framtida internationell utveckling vad gäller konkurrens mellan banker samt mellan banker och andra finansiella intermediärer. Han anser att framtiden för bankväsendet ligger i storbanker då man för att klara av konkurrenssituationen måste kunna dra full nytta av storskalighetens fördelar. Dessutom ger en internationalisering de svenska bankerna en större möjlighet för diversifiering vilket sprider ut risktagandet och ger en stabilare finansiell situation.

---

³ Att en bank får incitament att öka sitt risktagande genom att risken överflyttas till staten.
Macey, J R, 1994 s.17

Följden av detta resonemang blir att den reglering som diskuteras av fusioner inom bankväsendet utgör en farlig begränsning av de Svenska bankernas konkurrenskraft och bör således motverkas.

5.2.4 Rättvis reglering

Macey menar att banker idag har en orättvis konkurrensfördel jämfört med andra finansiella intermediärer, främst genom den generella garantin som utfärdades i oktober 1993. Banker kan hänvisa till att de backas upp av staten medan andra företag endast har sitt eget kapital som stöd. Bankerna bör i högre utsträckning utsättas för och styras av de normala marknadskrafterna.

5.2.5 Internalisera kostnaderna

Här liknar Macey bankväsendet vid en riskportfölj som för närvarande innehas av staten och säger att istället för att använda system som ger reglerarna ett ansvar som endast är berättigat om dessa har full kunskap om bankerna de reglerar (vilket inte är fallet), bör man använda ett system som ger aktieägarna ökat ansvar och förenar reglerarnas och bankernas intressen.

Varje bank bör regleras utifrån sina egna förutsättningar och inte tvingas följa generella riktlinjer för hela branschen. Man måste lämna utrymme för risktagande och innovationer samtidigt som man ger ansvaret för de besluten till dem som tar dem.

5.3 Basel II

Baselkommittén färdigställde 2001 ett nytt regelverk som går under namnet Basel II och ska ersätta det tidigare Basel I. Detta nya regelverk har som främsta syfte att hantera de problem som uppstår med en konstant kapitaltäckningsgrad. Dessa problem

manifesterar sig främst i att bankerna ökar sitt risktagande då kapitaltäckningen inte är kopplad till den faktiska risken i låneportföljen.

Regelverket består av tre pelare där den första beskriver regler för att fastställa vilken kapitaltäckning som bankerna behöver. Detta görs genom tre metoder där man antingen använder en något utvecklad schablon. Alternativt kan man använda sig av en grundläggande eller en mer avancerad beräkningsmetod som i högre utsträckning tar hänsyn till individuella bankers risktagande. Den andra pelaren tar upp övervakningsprocessen för bankernas interna kapitalberäkningsmetoder avseende riskprofilen. Den tredje pelaren syftar till att på ett bättre sätt åskådliggöra bankernas riskprofiler för marknaden⁴.

5.4 Teorikritik

Det faktum att Jonathan R. Macey är en amerikan kan ha påverkat den syn han har på hur ett banksystem är uppbyggt. I USA ser bankväsendet annorlunda ut då man har ett stort antal banker samt att ett flertal av dessa går i konkurs varje år. Därmed kan en del åsikter vara färgade av ett system som förmodligen inte är önskvärt i Sverige.

---

⁴ K.Jacobssen & J. Roszbach, *Capital charges under Basel II: Corporate credit risk modelling and the Macro economy* s.3

6 Resultat

I det här kapitlet kommer resultatet av intervjuerna att presenteras.

6.1 Intervjuer

Eftersom bankrepresentanten föredragit att vara anonym (se 3.1.2 Intervjuer) kommer denne att presenteras som IP-1 (Intervjuperson). För att göra texten lättare att följa kommer även Eric Wolrath att få en beteckning, IP-2.

6.1.1 Intervju IP-1

Presentation

IP-1 har en lång bakgrund inom bankväsendet och arbetar idag på en av Sveriges storbanker. Tidigare har IP-1 arbetat med kredithantering på både regional och central nivå och spelar idag en central roll i implementeringen av det nya regelverket, Basel II.

Konkurrens

Konkurrensen på den Svenska finansieringsmarknaden har blivit hårdare, framförallt är det en helt annan priskonkurrens idag vad gäller räntesatser. Detta beror bl.a. på en mer aggressiv prissättningspolicy från vissa aktörer på marknaden, t.ex. SBAB (Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag) som pressar ner räntenivån.

En annan faktor är att de stora bankerna traditionellt sett haft väldigt hög kundlojalitet, kunderna har sällan bytt bank eller haft flera banker samtidigt. Nu håller dock kundmassan på att förändras och användandet av nya kanaler som Internet gör att det är svårare för bankerna att behålla sina kunder. Hur utvecklingen fortskrider är svårt att veta men med största sannolikhet kommer konkurrensen hårdna ytterligare.

Det har även kommit in utländska banker på den Svenska marknaden som t.ex. Danske Bank och GE Capital men än så länge är det främst de redan etablerade aktörerna som utgör huvudkonkurrenter.

En storbank kan sprida kostnaden för dyra investeringar i bl.a. IT-system på en större organisation vilket innebär en fördel. Dessutom får storbanker ett ökat skydd mot eventuella uppköp från andra internationella aktörer.

Att vara stor är i sig dock inte tillräckligt utan banken måste i grund och botten ha en lönsam verksamhet.

Fusioner har förekommit i Sverige med exempel som SHB:s förvärv av Stadshypotek samt sammanslagningen av Föreningsbanken och Sparbanken. Huruvida fusioner innebär en möjlighet att stärka sin position gentemot konkurrenter varierar dock från fall till fall.

Reglering

Den hårdare reglering som bankerna utsätts för är en förutsättning för branschens verksamhet. I och med att bankerna tar emot pengar från privatpersoner så blir en reglering nödvändig och det anses inte vara ett problem. Inte heller innebär inlåningsgarantin någon speciell konkurrensfördel gentemot andra finansierings företag.

Tillsyn

Finansinspektionen är det myndighetsorgan som ansvarar för tillsynen av banker. Även internationella regler från t.ex. EU går därigenom innan de träder i kraft på den Svenska marknaden.

Rapporter och möten utgör underlag för denna tillsyn och merparten av kontakten sker med den centrala ekonomifunktionen inom banken. Detta material utgör en god

grund för att bedöma bankens verksamhet och införandet av det nya regelverket ger dessutom finansinspektionen en enorm mängd information om bankerna.

Framtida Kriser

Det finns idag inga tendenser till att bankerna skulle vara på väg mot någon form av kris utan snarare har kreditförlusterna minskat på senare tid. Ett orosmoln kan vara om det idag finns en ny fastighetsbubbla men än så länge finns minnet av den tidigare bankkrisen kvar och man har tagit lärdom av problemen som uppstod då. Räntenivån är dock en faktor som är svår att kontrollera och skulle räntan plötsligt höjas kraftigt skulle många få problem att betala tillbaks sina lån. Det gäller då att bankerna har likvida reserver tillgängliga vilket sannolikt är fallet då alla banker idag går med god vinst.

Alla företag ska ha som utgångsläge att klara av sina åtaganden och bankerna är således ansvariga för sin verksamhet. Den statliga insättargarantin kommer in som ett skydd för spararna om en bank trots allt skulle få problem.

Basel II

Den stora skillnaden som införs i och med Basel II är att man tidigare använt schabloner för att beräkna riskkapitalet och i framtiden kommer bankerna att få som alternativ att använda metoder som även väger in vilken risknivå som det utlånade kapitalet anses ligga på. Detta kommer att innebära att den tidigare 8 % täckningen på utlånat kapital kommer att variera beroende på hur en banks låneportfölj ser ut.

6.1.2 Intervju Eric Wolrath

Presentation

Eric Wolrath har en bakgrund inom bankväsendet i bl.a. Gotabanken och SHB samt som konsult inom den finansiella sektorn med fokus på främst kreditrisker. Han har arbetat på FI i tre år och är idag enhetschef på stabilitetstillsynsavdelningen.

Konkurrens

Finansinspektionen övervakar inte konkurrensen på den Svenska marknaden utan den delen överläts åt marknadskrafterna att styra över. Det man gör är att kontrollera kompetensen hos de aktörer som finns på marknaden samt de som vill komma in.

Konkurrenssituationen kan ha en inverkan på bankväsendets stabilitet, ett exempel på detta är just vad som skedde innan bankkrisen. Innan avregleringen -85 kunde bankerna bara öka sin utlåning med en viss procent varje år medan andra finansbolag kunde dra full nytta av den avkastning som fanns i fastighetssektorn. Efter avregleringen fick bankerna dock själva möjligheten att satsa fullt ut på denna lukrativa sektor på ett sätt som kanske hade begränsats något om inte finansbolagen föregått med ”gott” exempel.

En banks storlek har ingen större inverkan på en banks operationella verksamhet. Dock finns det andra fördelar med att ha större resurser då satsningar på IT-system och liknande investeringar kan vara svåra att hantera för mindre banker. Komplexiteten i de nya regelverken ställer även allt högre krav på bankernas förmåga att leva upp till bestämmelserna i regelverket. En annan fördel med större banker är att man lättare kan undvika koncentrationsrisker. Huruvida antalet storbanker kommer att öka eller köpa upp mindre aktörer i framtiden är svårt att veta, både vad gäller internationella och inhemska

uppköp. Det finns dock en kontrollfunktion för uppköp där FI måste godkänna de nya ägarna innan ett köp kan genomföras.

Den garanti som utfärdades under bankkrisen finns idag inte kvar utan har ersatts av en insättargaranti som ger säkerhet upp till en begränsad summa pengar, dock endast för privatpersoner. Denna garanti kan ha en viss inverkan på konkurrenssituationen genom att den erbjuder en liten säkerhet för sparare. På senare tid har det kommit en ny företagsform som kallas inlåningsföretag som även dessa har rätt att ta emot pengar från privatsektorn. Dessa omfattas dock inte av insättningsgarantin och är därför mindre attraktiva. För att uppväga detta måste man ge högre avkastning vilket därmed innebär större risktagande. I längden skulle dessa företag kunna medföra problem för traditionell bankverksamhet men ännu har man inte kunnat se någon övergång av kunder.

Reglering

Finansinspektionen har en ganska stor möjlighet att påverka den reglering som finns i Sverige. Dels fungerar man som en remissinstans när ny Svensk lagstiftning är på gång och dels är det FI som tolkar lagstiftningen i form av föreskrifter som är bindande samt allmänna råd som endast är bindande i praktiken, inte i teorin.

Tillsyn

Finansinspektionens verksamhet vad gäller tillsyn av finansmarknaden är uppdelad i två avdelningar. Den ena, marknadstillsyn, har till uppgift att övervaka kreditinstitutens agerande gentemot sina konsumenter. Den andra avdelningen, stabilitetstillsyn, har till uppgift att övervaka den finansiella styrkan hos kreditinstituten.

För att begränsa sin arbetsbörda delas alla kreditinstitut upp i fyra klasser där klass I består av de fyra storbankerna och fokus ligger på dessa. Tillsynen sköts därefter genom ett antal kanaler såsom löpande rapporter där man studerar nyckeltal, platsbesök med olika fokus som t.ex. på olika kontor och olika delar av verksamheten. Man studerar

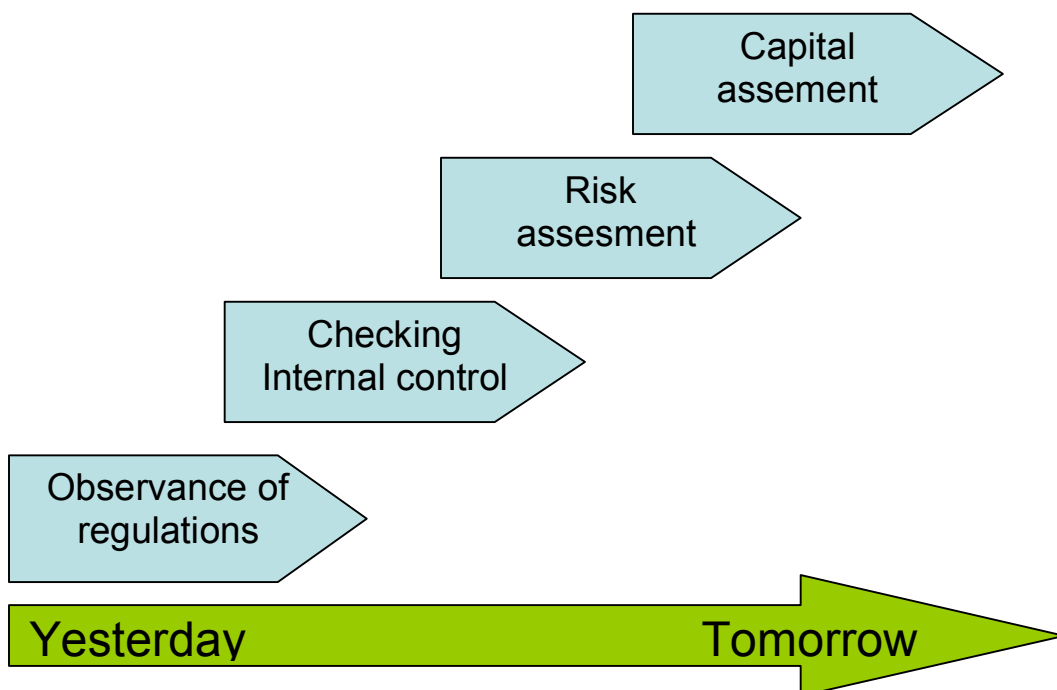

Bankkris & Regelring

– En studie av bankregleringens utveckling sedan 1990-talets bankkris

även bankernas interna riskrapportering, dvs. en riskrapport sammanställd för internt bruk. Vidare har man fyra gånger per år ett möte med banken för att diskutera riskutvecklingen. Slutligen sammanställer man en samlad riskbedömning en gång per år baserad på allt det material man samlat in.

Den här tillsynen har en stor betydelse för att i god tid kunna hantera problem som uppstår på finansmarknaden. Det finns de som anser att marknaden är kapabel att ta hand om sina aktörer samt straffa de som avviker på ett negativt sätt. Det tar dock lång tid innan den typen av kontrollfunktion sätter igång och under tiden kan mycket gå snett. Det är även mycket viktigt att det reglerande organet, i det här fallet FI, har en god kompetens och bred kunskap om bankernas verksamhet. Dessutom har det skett en kontinuerlig utveckling inom FI där man gått från att kontrollera att regler åtlöys till att ha ett mer interaktivt samarbete med banken.

Framtida kriser

Det finns idag inga tecken, varken nationellt eller internationellt, att bankväsendet skulle kunna stå inför en kris. De Svenska bankerna har en bra riskportfölj med bra riskklassfördelning samt låga kreditförluster. Den eventuella fastighetsbubbla som det talas om idag kommer med största sannolikhet inte att innebära några större problem i framtiden.

Vad gäller ansvarsfördelningen mellan bank och statliga myndigheter för att förebygga kriser så har bankerna totalt ansvar för sin verksamhet. FI:s roll är att övervaka finansmarknaden, inte att gå in och styra aktörerna. Angående hanteringen av uppkomna kriser så kommer myndigheterna troligtvis att ta en mer aktiv roll i utvecklingen men på vilket sätt är inte klarlagt. Det finns idag inga färdiga handlingsplaner för att hantera en situation där en eller flera av Sveriges storbanker får problem men myndigheter och banker arbetar konstant med krisövningar och olika scenarier. Det faktum att dessa banker är så inbyggda i den Svenska ekonomin talar dock för att ett antal intressenter skulle verka för att banken skulle ta sig ur problemen snarare än avvecklas/gå i konkurs. Om det däremot gäller en mindre bank som inte skulle påverka ekonomin i lika stor utsträckning skulle en konkurs inte vara lika ödesdiger.

Basel II

Basel II består av två pelare där pelare I behandlar hur mycket kapital bankerna behöver för att grundläggande kredit och operativa risker. Pelare II är en sammanställning av övriga risker som finns i bankbranschen men som kan vara svårare att hantera. Det är dock viktigt att man har ett grepp om vilka dessa är samt hur man till viss del kan kontrollera dem. Finansinspektionens förhoppning med Basel II är inte enbart att bankerna ska få en mer rättvisande metod för att beräkna sitt riskbärande kapital. Man vill att bankerna ska få en bättre riskhanteringsprocess där man försöker kvantifiera sina risker. Genom kvantifiering och klassificering kan man få bättre kontroll och möjlighet att styra sin riskportfölj på ett effektivt sätt.

7 Analys

Här kommer jag att återknyta resultatet av intervjuerna till teorikapitlet och de fem principer som redogörs där samt framtida kriser och Basel II.

7.1 Banker är inte unika

Här skiljer sig teorin något då intervjupersonerna hävdar att banker regleras i konsumentskyddssyfte, inte för att främja bankernas verksamhet.

IP-1

Den reglering som finns för bankverksamhet idag är till för att skydda privata sparares kapital och inte för att främja bankernas verksamhet. I och med att man accepterar privat kapital så krävs någon form av kontroll, det är en förutsättning för branschen.

IP-2

Dagens reglering av bankväsendet syftar inte till att skydda bankerna utan att upprätthålla stabiliteten i finansmarknaden samt att skydda konsumenterna. Huruvida en bank ska tillåtas gå omkull eller inte är inte helt klarlagt utan hur en sådan situation hanteras beror på vilken effekt en sådan konkurs skulle få för Sverige. Men om aktioner tas för att skydda banken är det ur ett stabilitetsperspektiv och inte för att hålla banken om ryggen.

7.2 Ersätt garantin med inlåningsförsäkring

Här tycks Maceys princip anammats till fullo då även en insättargaranti sätter ett tak på statens ansvar gentemot bankens kunder.

IP-1

Garantin som den ser ut idag anses inte vara en faktor för banken och påverkar inte policy vad gäller kreditbedömning och risktagande. Bankerna styrs tydligt av existerande regelverk och den kontinuerliga kontakt man har med Finansinspektionen.

IP-2

Garantin som den såg ut under bankkrisen var endast en temporär lösning och har blivit ersatt med ett mycket mer begränsat alternativ. Idag garanteras endast en viss andel av insatt kapital och denna garanti innebär inget incitament till ökat risktagande.

7.3 Konsolidering i bankväsendet

Även om konkurrensen har verkar ha ökat tycks det inte skett på den internationella nivå som Macey angett, åtminstone inte än. Fördelarna med storskalighet tas dock upp av både bank och reglerare.

IP-1

Konkurrenssituationen har utvecklats och hårdnat både på grund av att ny teknologi kommit att spela större roll samt att det finns fler aggressiva aktörer på marknaden. Internationellt sett går dock utvecklingen långsamt, även om det kommit in några nya aktörer på den svenska marknaden så är det fortfarande de traditionella bankerna som utgör huvudkonkurrenter. Fusioner i sig behöver inte innebära en fördel för mindre aktörer utan i grund och botten måste man ha en sund verksamhet. Storlek kan dock innebära fördelar, t.ex. större riskspridning samt att dyra investeringar kan spridas ut på en större verksamhet.

IP-2

Finansinspektionen har inte som uppgift att hantera konkurrensen på finansmarknaden utan att se över dess aktörers kompetens. Därför lägger man sig inte i antalet aktörer och inte heller uppköp och fusioner. Det man dock måste göra i de senare fallen är att kontrollera att de nya ägarna faktiskt har den kompetens och bakgrund som krävs för att inneha en så viktig position. Därför har finansinspektionen rätt att godkänna alternativt underkänna uppköp på den Svenska marknaden. Man ser dock inte att antalet utländska aktörer har ökat kraftigt utan det är främst Danske Bank som har lyckats ta sig in i Sverige. Internationalisering och bankers storlek kan ha fördelar som att undvika riskkoncentration samt att större investeringar blir enklare att hantera. Det är dock inte avgörande för en banks konkurrenssituation utan även mindre banker kan hävda sig.

7.4 Rättvis reglering

Från bankens sida anser man att banker idag utsätts för marknadskrafterna till fullo och att garantin som den ser ut idag inte innebär ett skydd. FI anser samtidigt att marknadskrafterna i sig inte är tillräckligt snabba i hanteringen av företag i svårigheter.

IP-1

Bankerna är idag utsatta för en allt hårdare konkurrens som dessutom kan förvärras ytterligare i framtiden. Interbankkonkurrens och andra aktörer pressar prisnivåerna och ställer allt högre krav på bankernas verksamhet. Den extra reglering som finns för bankverksamhet vad gäller bl.a. insättargaranti innebär inte ett skydd mot de marknadskrafter som finns. Inte heller påverkar de konkurrenssituationen på ett märkbart sätt utan fungerar snarare som ett skydd för privata sparare.

IP-2

Garantin från -93 har ersatts med en mer begränsad version som även denna kan innebära en viss konkurrensfördel då det finns en garanti för sparares kapital. En tillsyn och reglering av bankväsendet är dock nödvändigt då marknaden själv inte förmår att hantera problem som uppstår där snabbt nog.

7.5 Internalisera kostnaderna

Både bank och reglerare är här ense med Macey om att bankerna ska ta ansvar för sin verksamhet och menar att de idag även gör detta. Banken påpekar dessutom att genom den nya reglering som kommer ökar bankernas förmåga att styra sin verksamhet.

IP-1

Det är idag bankerna som ansvarar för sin verksamhet och regleringen fungerar mer som ett skydd för spararna än för bankerna. Dessutom innebär de senaste förändringarna i regelverket som är på gång att bankerna i en större utsträckning kan styra sin egen verksamhet utifrån individuell policy.

IP-2

Bankerna är fullt ansvariga för sin verksamhet och statens åtaganden har väsentligt begränsats i och med den nya garantin. Finansinspektionen arbetar dock mycket med bankerna för att förbättra och stabilisera dess verksamhet på ett sätt som gynnar båda parterna.

Vad gäller individuell hantering så är tillsynen upplagd på ett sätt där varje storbank hanteras individuellt med möten och besök. Reglering och tillsyn får inte hämma bankernas verksamhet.

7.6 Framtida kriser

Båda intervjupersonerna är överens om att det inte finns några tecken på förestående kriser, dock påpekar båda att det är viktigt att vara förberedd.

IP-1

Det finns idag inga tecken på att någon form av bankkris skulle vara förestående. Bankerna gör goda vinster och har stabila låneportföljer samt mycket låga kreditförluster. Det finns dock faktorer som är svåra att förutsäga som t.ex. räntenivån. Somliga pratar idag om en ny fastighetsbubbla där många tar stora lån för att klara av bostadsköp och skulle räntenivån stiga kraftigt skulle ett flertal få problem. Det gäller då att bankerna är förberedda och har likvida reserver vilka torde finnas tillgängliga då dagens storbanker går med god vinst. Det är viktigt att vara medveten om risker och många inom bankerna minns fortfarande resultaten av den förra bankkrisen. Det är trots allt bankernas eget ansvar att förebygga kriser och ha en sund verksamhet.

IP-2

Det finns idag inga tecken vare sig nationellt eller internationellt på att någon form av kris skulle vara förestående eller att det sker en riskuppbyggnad. Snarare gäller det motsatta då bankerna har en bra riskportfölj med bra riskklassfördelning samt låga kreditförluster.

Det genomförs ändå övningar och krishanteringsscenarier kontinuerligt med banker och statliga myndigheter för att på bästa sätt vara förberedd för oväntade situationer.

7.7 Basel II

Här är man båda positivt inställda till regelverket även om bakgrunden kan skilja sig något så är effekten något båda tror kommer att gynna branschen.

IP-1

Det nya regelverket kommer främst att innebära en mer flexibel kapitaltäckning för bankerna. I och med att man inte längre måste utgå från en fast gräns oavsett hur bankens verksamhet ser ut så kan man frigöra stora mängder kapital. Istället för de tidigare 8% kan nu banker med en bra låneportfölj sikta på en lägre kapitaltäckning vilket innebär att man frigör differensen för t.ex. nyinvesteringar.

IP-2

Tyngdpunkten i Basel II ligger i att bankerna ska få en förbättrad förståelse samt en mer övergripande förmåga att hantera sitt risktagande. Genom att konsekvent kvantifiera sin riskuppbyggnad hoppas FI att man ska kunna styra riskuppbyggnaden på ett betryggande sätt.

8 Slutsatser

Här presenterar jag de slutsatser jag kommit fram till i arbetet, först i koppling till varje område och sedan övergripande.

8.1 Principer

8.1.1 Banker är inte unika

Banker är unika, om inte genom sin verksamhet så genom sin roll i samhället där man fungerar som en finansiell stöttepelare. Att bankerna därmed särbehandlas i viss utsträckning är inte ett nödvändigt ont utan en förutsättning för att vårt finansiella system ska fungera effektivt samt förbli stabilt även i orostider.

8.1.2 Ersätt garantin med inlåningsförsäkring

Den garanti som utfärdades under bankkrisen där staten garanterade allt inlånat kapital var förvisso väldigt generös men kanske nödvändig. Hade den fått vara kvar i sin dåvarande form hade den troligtvis orsakat den typ av Moral-hazard problem som Macey tar upp och kanske i slutändan lett till en ny kris. Den insättargaranti som finns idag är så pass begränsad att den möjligtvis erbjuder en liten säkerhet för privata sparare men knappast har någon större inverkan på vare sig krishantering eller konkurrens. Någon form av garanti är dock nödvändig för att erbjuda privata sparare en någorlunda trygg investeringsmiljö samt för att förhindra bankruns⁵ vid rykten om orostider.

---

⁵ Bankruns innebär att ett stort antal sparare i orostider under kort tid tar ut sina besparingar ur bankerna vilket leder likviditetsproblem. (http://en.wikipedia.org/wiki/Bank_run)

8.1.3 Konsolidering i bankväsendet

Man kan i Sverige tydligt se att det finns en form av oligopol inom bankväsendet där de fyra stora bankerna dominerar marknaden. Konkurrenssituationen hårdnar dock stadigt då allt fler av bankernas verksamhetsområden utsätts för ökad konkurrens. Det blir därmed allt viktigare för bankerna att effektivisera sin verksamhet samt att på ett mer övergripande sätt styra sitt risktagande. Den ökande konkurrensen kommer dock inte främst från internationellt håll utan snarare av att nya typer av företag såsom inlåningsföretag och internetbaserade verksamheter blir vanligare. Huruvida den hårdare konkurrensen mer långsiktigt kan påverka bankväsendets stabilitet återstår att se, märkbart är dock att bankerna tycks vara redo att anpassa sin verksamhet till omgivningen. Trots ökad konkurrens ser man att bankerna går med fortsatt god vinst samtidigt som man har förbättrat sina riskportföljer.

8.1.4 Rättvis reglering

Att bankerna utsätts för de vanliga marknadskrafterna idag är tydligt inte minst med tanke på den allt hårdare konkurrensen. Det är dock viktigt för Svensk ekonomi att den vanliga spararen har förtroende nog för bankerna att investera i dessa, sker inte investeringar så sker ingen tillväxt. Därför måste man uppnå en balans i regleringen där spararen känner sig trygg samtidigt som bankens verksamhet varken hämmas eller gynnas i för hög utsträckning.

8.1.5 Internalisera kostnaderna

Här är båda intervjupersonerna helt överens om att det är banken som ansvarar till fullo för sin verksamhet vilket också måste vara självklart då bankerna är kommersiella företag. Genom det individualiserade tillsynsarbetet som gäller för de fyra storbankerna har bankerna tillgång till en form av kritisk stödfunktion som om rätt utnyttjad kan bli en

hjälp snarare än ett besvär. Det är svårt att hävda bestämt men jag anser att FI och storbankerna genom ett sunt samarbete har bidragit och kommer att bidra till en långsiktig stabilitet i bankväsendet.

8.2 Framtida kriser

Både reglerare och reglerad är återigen helt överrens om att det idag inte finns något som tyder på att en bankkris skulle vara på ingång. En slutsats som baserar sig på en uppenbart positiv utveckling inom bankväsendet avseende riskportföljer och kreditförluster kombinerat med ett stabilt internationellt läge. Vad som dock är än mer betryggande är att både banker och myndigheter tycks väl medvetna om att denna typ av slutsatser inte är definitiva. Bankkrisen under 90-talet och även IT-bubblan tycks mig delvis ha orsakats av en form av övertro på en fortsatt positiv utveckling i oändlighet, i det ena fallet fastighetsbranschen och i det andra IT-branschen. Denna form av övertro och fokus på gårdagens situation anser jag är en av de farligaste fallgroparna vad gäller att undvika framtida kriser.

8.3 Basel II

Den främsta nyttan som detta nya regelverk har med sig kommer med största sannolikhet vara att det får bankerna att aktivt arbeta med och hantera risktagande på ett annat sätt än tidigare. Från att tidigare ha en schablon som, genom bankkrisen, bevisligen inte klarar av att hantera allvarligare problem så ger man bankerna en större frihet och ett större ansvar att själva fastställa vilken risk de har samt hur den bör hanteras. Även om schablonen finns kvar i en något utvecklad form kan bankerna välja att använda mer avancerad metod som bättre återspeglar risktagandet. Något som är intressant är att man kan se att på senare år har alla storbanker gått väldigt bra samt förbättrat sina riskportföljer, kreditförluster etc. Detta är ett tydligt tecken på att det Svenska

bankväsendet är mer än redo för denna nya typ av flexibla reglering som nu blivit aktuell.

En annan effekt som Basel II förmodligen kan medföra är en mer nyanserad priskonkurrens. I och med att bankerna blir bättre på att bedöma och kvantifiera sitt risktagande kan de även bättre anpassa sina priser till vilken den verkliga risknivån. Istället för att som idag kanske ha 3-5 olika standardpriser bör man kunna ha åtminstone 15-20 vilket i hög utsträckning kan gynna bankens kunder. Dessutom kanske bankerna vågar ge sig in i kreditområden med högre risk då man nu kommer att ha bättre verktyg för att bedöma dessa risker.

8.4 Övergripande slutsatser

I den rapport som Jonathan R. Macey genomförde så kommer många intressanta aspekter fram gällande det Svenska bankväsendet och dess reglering. Men det som jag anser vara avgörande för dagsläget och även framtiden är att varje bank regleras utifrån sina egna förutsättningar. Med detta som utgångspunkt har jag kommit fram till att den avgörande utvecklingen inom den Svenska regleringen består av två saker.

För det första så är det inte enbart regelverket som avgör hur väl banker fungerar samt hur väl dessa klarar av att förebygga kriser och hantera problem. Även det sätt som det reglerande organet tolkar reglerna samt övervakar branschen har en stor inverkan på bankväsendets stabilitet. Om finansinspektionen besitter nödvändig kompetens och har ett förtroende från bankernas sida kan denna externa input bli en avgörande faktor för att avvärja framtida kriser. Finansinspektionens utveckling har med andra ord en kanske lika stor betydelse som regelverkets.

För det andra så innebär Basel II att en kvardröjande och missvisande stelhets i regleringen till slut försvinner. Den schablon på 8 % som levt kvar i 17 år kommer nu att ersättas med mer rättvisande metoder som på ett helt annat sätt avspeglar den risk som

Bankkris & Regelring

– En studie av bankregleringens utveckling sedan 1990-talets bankkris

---

varje bank innehar. Utvecklingen och implementeringen av de interna metoderna för att beräkna fram den nya bufferten kommer i sig innebära att både bankerna och finansinspektionen får en bättre insyn i arbetet med riskhantering. Dessutom kommer med största sannolikhet den nya metoden innebära att man får mer tillförlitliga mått i bedömningen av bankernas framtida riskuppbyggnad. Därmed kan man tidigare få signaler om problem som uppstår och agera i tid för att undvika uppkomsten av kriser.

9 Källförteckning

9.1 Litteratur

Gup, B E. *The new Basel accord*, 2004

Kyllenius, M & Garmer, F *Finansiering för små och nystartade företag*, 2004

Lantz, A *Intervjumetodik*, 1993

Macey, J R. *Svenskt bankväsendes framtida reglering och utveckling*, 1994

Thurén, T *Vetenskapsteori för nybörjare*, 2002

Trost, J *Att skriva uppsats med akribi*, 2002

9.2 Internet

Finansinspektionen. <http://www.fi.se/>

Information hämtad 2005-04-16

Riksbanken. Bäckström: *1990-talets internationella finansiella turbulens*. (Elektronisk)

<http://www.riksbank.se/templates/speech.aspx?id=3514> (2005-03-27)

Studieförbundet Näringsliv & Samhälle (SNS)

<http://www.sns.se/> (2005-04-26)

International Monetary Fund (IMF). *Euroscreezes or financial collapse?* (Elektronisk)

PDF format. <http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2005/wp0529.pdf> (2005-04-18)

Rättsnätet Notisum. Bankrörelselag (1987:617) (Elektronisk)

<http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19870617.HTM> (2005-05-12)

Bank for international settlements (BIS) The 1988 Basel accord. (Elektronisk) PDF format. <http://www.bis.org/publ/bcbs04a.htm> (2005-05-12)

Wikipedia. (Elektronisk)
http://en.wikipedia.org/wiki/Bank_run (2005-05-25)

9.4 Muntliga källor

Eric Wolrath – Finansinspektionen
Kontaktperson på storbank (anonym)

9.5 Övrigt

Årsrapport Förenings Spar Banken 2004

Årsrapport Nordea 2004

Årsrapport Skandinaviska Enskilda Banken 2004

Årsrapport Svenska Handels Banken 2004

Finanssektorns Stabilitet 2004

Staffan Viotti *Hantering av bankkriser – Förslag till nytt regelverk*, 2000.

K.Jacobssen & J. Roszbach *Capital charges under Basel II: Corporate credit risk modelling and the Macro economy*, 2002.

Lars Wohlin, Ekonomisk Debatt nr 1/98